



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris Theologi Architectura Christiana

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

4. *Ædificium spirituale Theologicum quomodo fundetur, tegatur,
perficiatur.*

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

præcordiis meis. Profitetur se plane intellexisse divinum ac supernaturale donum esse *Continentiam*, *incontinentiam*, *Castitatem*, aut magis universè, omnium concupiscentiarum moderatricem virtutem, sed præcipuè refrenatricem libidinis. *Iubet Deus Continentiam*, inquit alicubi Augustinus, *& dat continentiam: iubet per legem, dat per gratiam: iubet per litteram, dat per spiritum*. Et alibi ad Deum conversus. *Tota spes mea non nisi in magna valdè misericordia tua. Da quod iubes, & iube quod vis. Imperas nobis continentiam. Sed nemo potest esse continens, nisi Tu des Continentiam iubes, da quod iubes, & iube quod vis*. Continens est, homo in potestate tenens, frenans: & coercens venereas corporis voluptates, carnique domitor, victor dominus, qui talis constituitur Virtute Christiana, si illa dicatur Castitas, sive Continentia,

S. August. lib. 7. Confes. cap. 11. Epist. 59. q. 2. Epist. 143. ad Iulianum lib. 10. Conf. cap. 29, Bellar. lib. 2. de Monach. cap. 31. lib. 5. de grat. lib. 2. arb. 3.

ARTICULUS III.

ÆDIFICIUM SPIRITUALE THEOLOGICUM

Quomodo fundetur, erigatur, perficiatur.

VIRTUTES istæ, quas Christianas vocavimus (Theologi in scholis infusæ appellant, ut ab acquisitis habent nomenclaturam distinguantur) Ædificium illud secundum constituunt, quod spirituale Theologicum, ac Divinum nuncupavimus, & ab Architecto Christiano Morali, seu Tropologico debet magna industria constructum. At, quomodo? dicis, cum superius sit demonstratum, nullo hominum labore, nullis humanis viribus, nulla creata industria, vel posse has virtutes provenire, vel

ani-

anima, tanquam in solo, cui imponendum est Ædifici-
um, aptè ad structuram collocari. Qui ergo fieri potest
ut quis mortalium hoc Divinitati Palatium in se erigat,
aut ejus sit Architectus? Si quispiam neque lapides, ne-
que ligna producere, neque è montibus aut silvis excin-
dere, neque ad destinatum Ædificio iocum aduchere,
neque tandem ad structuram posset componere, is pro-
fecto nunquam domum posset construere, & si id ten-
taret, operam omnem suam perderet.

Hæc quidem probant, hominem per se, & solâ na-
turæ facultate non posse divinam hunc fabricam erige-
re, ideoque necessitatem adjutorii à supremo Archite-
cto postulandi: non tamen evincunt, Omnipotentis ad-
jutorio, non posse per hominem quoque molem illam
Christianarum virtutum exsurgere. Quamvis enim ho-
mo divinis destitutus Gratiæ subsidiis, nequeat, ad vir-
tutes Christianas producendas quicquam conferre; &
licet etiam divino instructus auxilio, non valeat easdem
actuum frequentatione in se gignere, velut adquisitas,
seu Philosophicas: nam non ita illæ producuntur; ta-
men, si Gratiæ cooperetur, & sero mente, ac animo
ad tantorum munerum auctorem convertat, tum verò
etiam votis ac precibus suppliciter ejus opem efflagi-
tet, denique, nihil omittat eorum, quæ ad amicitiam e-
jus demerendam, & gratiam obtinendam desiderantur
Deus, tanquam Architectus, Virtutes dictas illi com-
municabit; & easdem ut Ædificii divini materiam, ad
structuræ proportionem, in animæ ad hoc præparatæ
solo accommodatæ tanquam totidem lapides colloca-
bit: deinde Gratiâ suâ veluti calce, conjunget, ac tan-
dem adamantinis Providentiæ retinaculis constringet,
ut nihil ad Ædificii perfecti consummationem amplius
requiri possit. Quod cum Deus, homine operam
quo-

quoque suam, & industriam in adificationem conferente, faciat, recte homo inter operas architectonicas numeratur, & dicitur in se Virtutum Christianarum Aedificium extruere.

DICAM hoc planius. Non est existimandum nobis, oscitantibus & planè ociosis Christianarum virtutum munera cælitus instillari. Est hoc privilegium parvulorum, qui dum ante rationis usum baptismo admoventur, simul cum divinâ, absque aliâ præparatione, virtutibus infusit dotantur. At vero, qui rationis usu est præditus, Virtutibus nondonatur, nisi diligenter ipse al-laboraverit, & operam industriamque suam adhibuerit, Quamobrem Theologi inter causas Gratix divinæ numerant etiam disponentem sive præparantem ut S. Thomas 1. 2. q. 112. art. 2. ot. 3. Constat enim ex Litteris sacris ad Gratiam, Virtutesque supernaturales obtinendas, necessariam esse mentis in DEUM conversionem. Hinc creberrimæ illæ Prophetarum adhortationes: *Convertimini ad me in toto corde vestro, Ioëlis Secundo. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos, Zachariæ I. Convertimini, sicut in profundum recesseratis, Isaïæ xxxi. Convertimini ad me & salvi eritis, Isaïæ xlv. Convertimini filii revertentes dicit Dominus Jeremiæ III. Convertere Israël ad Dominum Deum tuum, Oseæ IV. Preparare in occursum DEI tui Israël, Amos IV. Preparare corda vestra Domino, I. Regum VIII. Aperimibi, inquit Sponsus, Canticorum V. itaque cordis patentes aperiendæ sunt januæ. Apocalypsis III. Ego sto, ad ostium & pulso: si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum. Quocirca docent consensu Ecclesiæ Doctores, debere hominem inanimò patefacere aditum divinis muneribus, ut illorum sit particeps. *Non dat DEUS sancta canibus, inquit Cyrillus Jerosolymitanus Catechesi I. Sed ubi bonum videt propositum, (quod ipsum est divinæ gratiæ præ-*
veni-*

venientis & excitantis) illic salutare sigillum & admirandum imprimit. Et S. Cyprianus epistolâ ad Donatum, *Profuens largiter spiritus nullis finibus premitur, nec coercentibus claustris intra certa murorum spacia frenatur: manat jugiter, exuberat affluenter: nostrum tantum sitiât pectus & pateat. Quantum illuc fidei capâcis adferimus, tantum gratiæ inundantis haurimus.*

Porro, absque operâ humanâ non extrui in homine Ædificium Gratiæ ac virtutum Christianarum adfirmat diserte S. Augustinus. lib. de Spiritu & littera cap. V. *Humana, inquit, iustitia operationi Dei tribuenda est (id est, Deus est princeps Architectus) quamvis non fiat sine hominis voluntate (hoc est, homo quoq; est inter secundarios operarios. Et c. ix. Iustificati gratis per gratiam ipsius: non quod sine voluntate nostra fiat? sed voluntas nostra ostenditur infirma per legem, ut sanet gratia voluntatem. Eundem sensum habent illa ejusdem Doctoris, in sermone xv. de verbis Apostoli Esse potest Iustitia DEI sine voluntate tua, sed in te esse non potest, nisi per voluntatem tuam. Ac mox si hominem te fecit DEUS & iustum tu te facis, melius aliquid facis, quàm fecit Deus. Sed sine te fecit te Deus: non enim adhibuisti aliquem consensum, ut te faceret Deus, quomodo consentiebas, qui non eras. Qui ergo fecit te sine te, non te iustificat sine te. Ergo fecit nescientem, iustificat volentem. Idem confirmat S. Thomas I. 2. quæst. II 2. art. 2. hoc argumento. Nulla forma recipi solet in subiecto, nisi sufficienter aptato ac disposito. Sic domus non inædificatur aræ, nisi prius ad structuram suscipiendam idoneis modis præparatæ. At per mentis ad DEUM conversionem, & variis recipiscentiæ, pænitudinis, amorisq; actibus, mens apta efficitur ad suscipienda Gratiæ, & virtutum charismata. Itaque non extruitur virtutû Christianarum Fabrica, nisi homo ad ædificationem operam suam contulerit. Quamvis autem tota hæc præparatio,*

una

Conversionis in DEUM formulâ exprimat, multa tamen continet, ad quæ perficienda hominis debet desudare industria, ut muneri suo satisfaciatur. Nam præter functionem fidei, qua firmiter credere oportet omnia à DEO revelata, & ab Ecclesiâ proposita, requiruntur ad obtinendam Gratiâ, operationes timoris, spei, pœnitentiæ & tandem Caritatis, quas homo divino adjutus præsidio exerceat.

JAM verò Virtutibus illis in anima ritè dispositis, divinaque Gratiâ junctis, ac belle exornatis, exurgit in illa, præter Ædificium Morale, seu Philosophicum, alterum virtutum Christianarum divinitus infusarum Theologicum, seu Divinum, in cujus cacumine legi potest inscriptio:

DOMUS SAPIENTIÆ ÆTERNA.

Quæ, ut in vobis erigatur, & in æternum maneat præter ædificationem vestram, quæ consistit in piâ cooperatione, requiritur maximè auxilium Patris æterni benedictio Filii increati, & afflatus Spiritus-sancti, qui vos Sapientiæ candidatos, quod enixè precor, ament, foveant, & iterum iterumque benedicant in secula seculorum. AMEN.



S E R M O III.

ÆDIFICIUM OPERUM MERITORIORUM

ARTICVLVS I.

A quo, & Quomodo extruatur



ERRIUM Ædificium, circa quod versari debet Architectus Christianus Tropologus, nuncupamus Operum Meritoriorum. Postquam enim in homine constituta est

Do.